tülitav. Samane seisukord annab end tunda ka teises harukogus, kus ruumide laheduski jätab veel soovida.

Raamatute valikut kogudes hõlbustavad kinnistatud kartoteek-kataloogid, kuhu sedelid on asetatud süstemaatilise sisustise järgi, — keskkogus viiekümnesse kasti, kummaski harukogus viieteistkümnesse kasti. Keskkogus on olemas ka aabestikuline kataloog viiekümnes kartoteekkastis, esialgu aga ainult ametnike endi tarvitamiseks.

Mis puutub raamatute koostisse, siis tundub teravamat vajadust veel tehnilise ja kutseoskusliku kirjanduse järgi; aiatöö, põllumajanduse ja eriti elamuküsimuse kohta on nõudmine suur ja publiku huvi elav. Eesti ilukirjandusest, päämiselt uuemast, on kogudes võimalust mööda loetavamaist teoseist olemas mitu eksemplari, kuna uudisteoste saamiseks sageli 50—60 inimest on end järjekorda kirjutanud.

Laenutatud raamatute eest võeti ennemini tagatis sisse, kuid nüüd on see kord muudetud ja raamatute koduskasustamise eest võetakse väikest tasu. Võimalus on aga raamatuid kogudes lugeda ka maksuta — selleks on keskkogus vastav eriruum olemas, kuna harukogudes tuleb leppida üldise ajalehtede lugemise ruumiga.

Kahetsusega tuleb märkida, et lugejate hulgas leidub inimesi, kes meeleldi rikuvad raamatuid, kiskudes välja pilte, üksikuid lehti ja isegi terveid artikleid. Nii on saksakeelne Brockhaus'i leksikon keskkogus aegade jooksul muudetud peaaegu tarvitamiskõlbmatuks.

Raamatukogude kasustamise tõusu ja langust on mõjustanud mitmesugused põhjused. Mõndagi kehvemat lugejat on eemale hoidnud tagatis, teisi tüüdanud kauane järjekorras ootamine, kolmandaid vahest mõnesuguste võõõrkeelsete uudiste puudumine, milliste muretsemiseks pole alati küllaldaselt võimalusi olnud.

Lugemise hooajaks on talvised kuud, kuna kõige vaiksem on kesksuvi, millal õpilaskond ja suvitajad linnast eemal.

Linna keskraamatukogu ja haruraamatukogude arvuline koostis 1930./31. a. sisu järgi oli:

Ilukirjandus	17479	Tegelikud teadused	813
Üldsisuga	2375	Kunst ja kirjanduse arvustised	3962
Usu- ja mõtteteadus	989	Ajalugu ja maateadus	2264
Ühiskonna- ja kasvatusteadus	1182	Lastekirjandus	314
Loodusteadus	2718	Kokku	32096

Keelte järgi jagunevad raamatud järgmiselt:

Eestikeelseid	18669	Venekeelseid	5048
Saksa „	7577	Rootsi „	7
Läti „	13	Muu keel	782

Tartu I, lk. 77